Фінансується Європейським Союзом

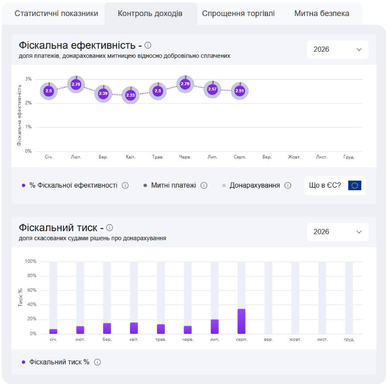
Інститут аналітики та адвокації

Технології прогресу

Що показують дані «Контроль доходів»?

«Контроль доходів» на Митному дашборді допомагає оцінити, наскільки результативно митниця контролює правильність сплати податків. Для цього використовуються два показники: **фіскальна ефективність** і **фіскальний тиск.**

Фіскальна ефективність: наскільки часто митниця виявляє неправильне нарахування податків?

Що показує?

Частку додатково донарахованих митницею податків від загальної суми митних платежів. Донарахування виникають, коли митниця за результатами перевірок виявляє неправильне, на її думку нарахування податків на імпорт. Наприклад, через неправильне визначення митної вартості товару, його коду або країни походження.

Як читати показник?

Уявімо, що за місяць митниця зібрала 10 млрд грн митних платежів, а додатково донарахувала 250 млн грн. **Фіскальна ефективність становитиме 2,5%.** Це означає, що на кожні 100 грн зібраних митних платежів припадає 2,5 грн додаткових нарахувань.

▲ **Показник зростає** – частка донарахувань збільшується.

▼ **Показник знижується** – частка донарахувань скорочується.

Важливо

Високий показник не обов'язково свідчить про ефективнішу роботу митниці. Він також може бути пов'язаний зі збільшенням кількості порушень, зміною обсягів імпорту або підходів до митного контролю.

Фіскальний тиск: наскільки обґрунтовані рішення митниці?

Що показує?

Частку донарахованих митницею сум, які згодом були скасовані судами, від загальної суми донарахувань, оскаржених бізнесом у суді. Простіше кажучи, показник допомагає зрозуміти, яку частину донарахувань митниці суди визнали необґрунтованими.

Як читати показник?

Уявімо, що підприємства оскаржили в суді донарахування на загальну суму 100 млн грн. За результатами розгляду суди скасували донарахування на 80 млн грн.

Фіскальний тиск становитиме **80%**. Це означає, що суди скасували 80% оскаржених сум.

▲ **Показник зростає** – суди скасовують більшу частку оскаржених донарахувань. Це може свідчити про проблеми з обґрунтованістю рішень митниці.

▼ **Показник знижується** – частка скасованих судами сум зменшується. Митниця точніше визначає, кому справді варто донараховувати платежі.

Важливо

Судовий розгляд спорів з митницею триває дуже довго, буквально роками, тому останні показник за останні 6 місяців фактично стосуються лише невеликої частини рішень за попередні періоди, і не відображає зміну тенденції.

Як користуватися віджетом на практиці?

Крок 1. **Відкрийте віджет «Контроль доходів» та оберіть потрібний рік.**

Крок 2. **Перегляньте графік фіскальної ефективності [ФЕ].**

Зверніть увагу, як змінювалася частка донарахувань протягом року. Наприклад, у січні 2026 року показник становив 2,5%, а в лютому зріс до 2,78%. Це означає, що частка додаткових нарахувань збільшилася. Але чи свідчить це про покращення роботи митниці?

Крок 3. **Перевірте динаміку митних платежів і донарахувань.**

Якщо частка донарахувань зросла, це не обов'язково означає, що митниця стала виявляти більше порушень. Можливо, загальна сума митних платежів скоротилася.

Крок 4. **Перейдіть до показника «Фіскальний тиск» [ФТ].**

Перевірте, як змінювалася частка оскаржених донарахувань, скасованих судами.

Крок 5. **Порівняйте обидва показники.**

Наприклад, якщо фіскальна ефективність зростає, але водночас збільшується фіскальний тиск, це привід детальніше проаналізувати обґрунтованість рішень митниці.

[ФЕ]	[ФТ]	Що це може означати?
▲	▼	Митниця донараховує більше відносно надходжень, а суди скасовують меншу частку оскаржених сум. Можливий позитивний сигнал.
▲	▲	Частка донарахувань збільшується, але суди також скасовують більшу частку оскаржених сум. Варто перевірити обґрунтованість рішень митниці.
▼	▲	Частка донарахувань скорочується, а частка скасованих сум зростає. Це може свідчити про проблеми з результативністю та якістю контролю.
▼	▼	Частка донарахувань зменшується, але суди рідше скасовують оскаржені суми. Можливе покращення обґрунтованості рішень.

Пам'ятайте:

Показники допомагають виявляти тенденції, але не пояснюють автоматично їхні причини. Для остаточних висновків необхідно враховувати й інші дані.

Більше донарахувань не завжди означає ефективнішу роботу.

Важливо не лише те, скільки додаткових податків нарахувала митниця, а й наскільки обґрунтованими були її рішення – адже якщо через рік рішення суду повернуло донараховані податки імпортеру, це не стало реальним додатковим надходженням до бюджету. Саме тому показники фіскальної ефективності та фіскального тиску варто аналізувати разом.

Інформація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її вміст є виключною відповідальністю IAA – Institute of Analytics and Advocacy та ГО "Технології прогресу" і не обов'язково відображає позицію ЄС

Фінансується Європейським Союзом

Інститут аналітики та адвокації

Технології прогресу